

ció de museus, les obligacions i els avantatges que aquests comporten i aporten. Òbviament cal que els gestors culturals dels nostres municipis, sàpiguen que si volen fer un museu hauran d'acomplir uns requisits mínims, perquè sigui considerat com a tal per la Generalitat de Catalunya. També han d'assumir que una de les funcions bàsiques del museu és la conservació i la protecció del patrimoni, sobretot de l'existent entre les quatre parets del seu edifici i que per garantir aquesta conservació i protecció, cal abans documentar aquest patrimoni. Això que pot semblar elemental per als museòlegs, pot ser desconegut per aquells qui pensen en un museu a l'hora de dissenyar una política cultural. El següent pas, ha de ser la presentació de realitats existents, que han aportat bons resultats, per tal de donar una dimensió real de la capacitat d'incidència sobre la comunitat d'aquest tipus d'instal·lació. Finalment, calia fer veure que el finançament ha de ser divers i que la seva base ha de provenir de l'administració tutelar, en aquest cas dels municipis.

Una de les bones notícies de la jornada la va proporcionar el director general del Patrimoni, quan va anunciar que per enguany (1998) es reobrien les línies de subvencions per a museus. És una bona notícia per als que gestionem museus, tant des del punt de vista polític, com tècnic, per l'impuls que representarà, i és una bona notícia per al conjunt del país, perquè creiem que les línies de subvenció són una bona eina per la Generalitat per ordenar el panorama museístic català; en el sentit que premiarà aquells museus que hagin fet esforços per aconseguir els requisits marcats en la Llei de museus i traduïts en el Registre.

Un altre fet interessant és el format de la jornada: només un matí per tractar un tema concret. És bo que aquest tipus d'organització de seminaris es generalitzi, perquè afronta un tema concret, en un temps limitat. Aquests dos elements precisió i estalvi de temps, cada vegada són més

preuats pels usuaris, perquè aporten més informació sobre temes específics, sense destinar-hi un temps excessiu, fet que alhora beneficia doblement el centre, perquè els seus responsables milloren la formació, sense restar temps a les tasques pròpies del centre.

També hem de considerar molt positiu el fet que els municipis, propietaris de la major part de museus del país i consegüentment responsables de la major part del patrimoni moble, tornin a reclamar l'atenció de la mà dels organismes que li són propis com seria el cas de l'Associació Catalana de Municipis. D'aquest nou impuls municipalista en museologia en són una bona mostra les dues jornades del mes de desembre, la de l'Associació Catalana de Municipis i la Direcció General de Patrimoni Cultural de la qual fem la ressenya, i la del dia 12 a Terrassa, organitzada per la Federació de Municipis de Catalunya, que és l'altre ens municipalista del país. Ambdues jornades, malgrat que van adreçades bàsicament a responsables polítics i presenten una estructuració bàsica similar, van tenir enfocaments diferents. La de l'Associació com hem vist, estava destinada a informar i donar continguts sobre els avantatges, les obligacions i les funcions dels museus i la de la Federació a valorar el funcionament i el grau d'aplicació de la Llei de Museus de l'any 1990.

No dubtem a qualificar aquests esdeveniments com altament positius. També ens congratulem del fet que la Direcció General del Patrimoni Cultural, en aquesta ocasió de la mà de l'Associació de Municipis, hagi iniciat una línia d'informació sobre la complexitat de la realitat museística, adreçada a les administracions tutelars dels museus. Seria desitjable que aquesta modalitat de col·laboració amb altres organismes implicats en el món dels museus, per tractar temes puntuals i concrets d'interès general, tingués continuïtat.

Els goigs, entre la devoció i la festa (Sant Pere de Ribes, febrer de 1998)

Els Xulius

El dia 25 de gener se celebra la Conversió de Sant Pau. A Sant Pere de Ribes és Festa Major i les autoritats, amb el poble i els balls populars, enmig de soroll i músiques, es desplacen cap a l'ermita que hi ha a 2 quilòmetres de la població. Allí s'oficia un solemne ofici a l'acabament del qual es canten els goigs del Sant, just abans de reprendre la festa. S'han catalogat 16 edicions d'aquests goigs. Els més antics es remunten a inicis del segle XIX i tal com assenyala l'historiador Xavier Miret semblen una còpia alterada d'uns de genèrics dedicats al mateix sant, no vinculats a cap devoció local en concret, estampats a Barcelona a mitjan segle XVIII.

Quan els Xulius vam decidir de tirar endavant una exposició sobre goigs, teníem clar que no volíem fer una mostra de papers que reflectís el "col·leccionisme local" de goigs, sinó un projecte que mostrés els goigs com a fenomen de la cultura i la religiositat populars encara vius i amb una presència en les festes. Atesa, però, la gran desconexió del que són els goigs sobretot entre la gent més jove (que d'altra banda, coneixen molt a fons altres aspectes de la festa), va semblar indicat de fer una exposició bàsicament didàctica d'interès general amb exemples específics de Sant Pere de Ribes. Així va néixer el projecte "Els goigs, entre la devoció i la festa".

Vam decidir que l'exposició tractaria els goigs des dels vessants següents: orígens, vinculació amb la cultura popular i tradicional, aspectes de religiositat, aspectes literaris, aspectes musicals, aspectes d'arts plàstiques i aspectes d'arts gràfiques. També vam decidir que els plafons s'elaborarien infogràficament i que, en general, no seria una mostra de peces originals sinó de reproduccions. L'exposició, a més, hauria d'incloure elements mul-

timèdia a fi de reflectir, també, els aspectes musicals.

Pel que feia a goigs locals, vam demanar la col·laboració a l'historiador Xavier Miret i Mestre que tenia inventariades totes les col·leccions existents i havia fet la catalogació íntegra de tots els goigs coneguts de Sant Pere de Ribes. De fet va ser ell qui va aportar la major part de peces que es van reproduir en uns plafons dissenyats per Manel Font Milà. La part musical va anar a càrrec de Blas Coscollar Santaliestra, estudiós de la música popular, que va transcriure les melodies conegudes. Amb aquest material es van elaborar fitxers *midi* que es van incorporar a un programa multimèdia programat per Pere Guillaumes i Garcia. Així mateix, la col·laboració de la coral local Cantiquipugui va permetre introduir en aquest mateix programa versions cantades dels goigs.

La preparació dels textos dels

plafons, que havien de parlar dels goigs amb caràcter genèric, va ser difícil atesa la falta d'una bibliografia que fes un abordatge multidisciplinari del fenomen. Hom comptava amb obres que en tractaven força a fons els aspectes literaris (per exemple el volum corresponent de la Història de la Literatura Catalana) i d'altres que abastaven més aspectes com *Els goigs* de l'Amades (que vam consultar al CPCTPC) i, també, alguns escrits als butlletins dels Amics dels Goigs. Justament, aquesta associació barcelonina va acceptar d'assessorar-nos tècnicament i ens va fer suggeriments molt valuosos i interessants. Es va intentar que el guió tingués un llenguatge entenedor i es va estructurar de manera que la introducció partia de la festa i, a l'acabament, es tornava a la festa a fi de significar que el cant dels goigs és un fenomen que en forma part en molts casos. Pel que fa als temes es va incidir en dos aspectes poc tractats: el paper dels goigs en la festa i el pas de la simple localització (en què el goig cita el nom del lloc) al sentiment comunitari o localisme que, sovint, reflecteixen els més moderns.

Fotografia: Els Xulius.

Es van recollir també, un seguit d'objectes que podien aportar informació interessant. Així, es va exposar una planxa d'impremta composta en tipografia i imposada a la corresponent rama. Aquesta planxa havia estat elaborada manualment per un caixista experimentat de la impremta Ramon Falcó aprofitant que una família del llogaret de Puigmoltó conservava un gravat dels goigs de la capella de Sant Jaume del Carç que s'havia utilitzat per últim cop als anys 80. Aprofitant la feina, es va fer una edició de 100 goigs la venda dels quals va servir per sufragar, en part, les despeses de l'exposició. També es van imprimir dos facsimils d'altres goigs vinculats amb el municipi.

Un altre grup d'objectes exposats van ser una estampa, un tapís i uns goigs de la Mare de Déu de la Caritat del Cobre, patrona de Cuba, venerada en una capella particular de la masia de can Jove. Aquests objectes permetien descobrir tota l'evolució de la devoció: un *indiano* havia portat l'estampa en el seu viatge de tornada de les Antilles. En arribar aquí, havia encarregat el tapís que — d'un gust inequívocament centreamericà — va esdevenir objecte de veneració a la capella de la masia. A inicis del segle xx, un descendent de l'*indiano* va encarregar la composició d'uns goigs a un prestigiós compositor barceloní. Els objectes permetien fer-se una idea de la consolidació d'aquesta devoció.

Així mateix, es va exposar una maqueta de l'ermita de Sant Pau feta per Baldomer Juliachs, que era un complement de l'explicació del paper que tenen els goigs en una festa local. També s'hi va mostrar un muntatge d'un altar en el qual es podien

veure els elements propis de l'utilatge que han passat a ser elements decoratius als goigs: els florons, la imatge, la música, etc. En aquest altar es projectaven imatges de diversos gravats dels goigs que hi havia a l'exposició.

Si bé no es van exposar els 61 goigs diferents catalogats al municipi (dedicats a 14 devocions diferents), sí que es va fer un índex classificat per lletristes, músics, dibuixants i impressors que era de gran utilitat per a les persones que volien ubicar goigs que conservaven a casa.

Del conjunt de l'exposició, a més, se'n va fer una versió multimèdia i interactiva que durant un període llarg serà consultable des d'Internet a l'adreça <http://www.ribes.org/galeria/goig/s/>. En aquest cas, l'espai on s'allotja és cedit per l'Associació Ribes Internet.

Per a la inauguració de l'exposició s'havia programat una actuació de la coral local Cantiquipugui, que interpretaria quatre goigs vinculats amb el municipi a part d'alguns parlaments. La previsió dels organitzadors era que hi assistissin unes 50 persones. Sorprenentment l'assistència a aquest acte va rondar les 160 persones, circumstància que va obligar a fer-ho al carrer perquè l'espai de l'exposició no podia encabir-les. Un cop feta l'actuació, eren motiu de conversa les diferències entre la manera com les persones més grans recordaven haver cantat els diversos goigs interpretats i la manera com ho havia fet la coral. Així mateix, algunes de les persones assistents van entonar goigs dels quals només es conservava la lletra però no se sabia res de la música, entre d'altres raons perquè no s'havien cantat des d'abans de la guerra. Aquest fet permetrà transcriure'ls i garantir-

ne la conservació. L'acte es va tancar amb el cant conjunt de la coral i el públic dels goigs de Sant Pau, els més populars al municipi junt amb els de Sant Jaume del Carç.

En els 15 dies que va estar oberta, van passar per l'exposició entorn de 300 persones. Com a seguiment de l'exposició, a l'abril es va publicar l'opuscle *Goigs de Ribes, les Roquetes i Puigmoltó* amb un estudi històric sobre els goigs de Sant Pere de Ribes elaborat per Xavier Miret i Mestre i partitures transcrits i, en algun cas, arranjades per Blas Coscollar i Santalieu. Aquest opuscle és el primer de la col·lecció *Les Creus* dedicada a temes locals i de cultura popular.

L'activitat s'inclou entre les diverses accions de cultura popular i tradicional que han portat a terme els Xulius al llarg de la seva història, entre les quals destaquen les trobades anuals de dracs i gegants fets per nens i nenes, altres exposicions com "Els Versos Satànics" (1993) entorn de les sàtires del ball de diables, el cicle de música popular "Música al castell" que es porta a terme cada estiu des de 1990, la recuperació del ball parlat de Sant Pau (1987), les activitats entorn del pessebre, la recuperació de la ruta transhumant Garraf-Núria i d'altres.

De tota l'experiència, cal constatar la falta de manuals multidisciplinaris que tractin el tema dels goigs amb una visió global i moderna i que introdueixin a les diverses aproximacions possibles: com a religiositat popular, com a literatura, com a arts gràfiques, etc.

ELS GOIGS,
ENTRE LA DEVOCIÓ I LA FESTA
Goigs de Ribes, les Roquetes i Puigmoltó
Can Salvador Miret,
del 18 de gener a l'1 de febrer de 1998

ELS XULIUS, CSR
Sant Pere de Ribes